

**СТРАТЕГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО МЕХАНІЗМУ
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВА
НА СВОБОДУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
З БОКУ ПУБЛІЧНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ**

Хрідочкін Андрій Вікторович

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри економіки та права,

ННІ «Український державний хіміко-технологічний університет»

Українського державного університету науки і технологій

м. Дніпро, Україна

Адміністративно-правовий захист права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади являє собою досить складний комплексний механізм, у якому принциповим питанням виявляються форми і методи діяльності елементів його системи. Саме завдяки аналізу вказаних категорій можна наочно уявити межі і глибину публічно-управлінського впливу, який здійснюється відповідним суб'єктом публічного управління на об'єкти, встановити той правовий інструментарій, що виступає засобом досягнення цілей публічного управління, відмежувати діяльність у сфері інтелектуальної власності, яка регулюється нормами адміністративного права від діяльності, яка підпадає під регулювання норм інших галузей. Реалізація завдань адміністративно-правового захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади відбувається, в першу чергу, шляхом застосування відповідних методів, що виявляються у формах адміністративно-публічної діяльності.

Визначення поняття форм адміністративно-правового забезпечення захисту, а також факторів, які впливають на вибір конкретної з них у межах управлінської діяльності, зумовлює потребу більш конкретно розгляду їх існуючого переліку, оскільки сьогодні в науковій літературі відсутні єдині, загально визнані критерії класифікації форм адміністративно-правового захисту, що обумовлює наявність значної кількості їх варіантів. А найбільш розповсюдженою з правових форм адміністративно-правового захисту, що використовується в зазначеній сфері є видання правових актів, і досить часто дана форма адміністративно-правового захисту розкладається на два самостійних елементи, наслідком чого стає виділення двох правових форм адміністративно-правового забезпечення захисту – видання нормативних та індивідуальних актів [1, с. 15]. Завдяки наявності відповідних повноважень суб'єкти адміністративно-правового захисту

права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади мають можливість оперативно впливати на підвідомчу їм сферу суспільного життя. Поряд з правотворчою діяльністю суб'єкти адміністративно-правового захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади видають також і індивідуальні акти адміністративно-правового забезпечення, які, як наголошується в юридичній літературі [2, с. 161], домінують серед інших актів.

Наступною правовою формою адміністративно-правового захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади є адміністративний договір, дослідженню сутності якого останнім часом приділяється все більша увага. Наявність зазначеної форми адміністративно-правового захисту в практиці діяльності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення у сфері, що розглядається може бути пояснена загальною тенденцією розвитку форм і методів адміністративно-правового регулювання суспільних відносин, де суттєва роль відводиться побудові диспозитивних засад публічного управління.

Поряд з правовими формами адміністративно-правового захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади відповідні суб'єкти використовують також організаційні форми. Вони, на відміну від правових, не пов'язуються з реалізацією державно-владних повноважень суб'єктами адміністративно-правового захисту, а у переважній більшості випадків сприяють їх здійсненню. У такому розумінні їх можна назвати другорядними стосовно правових форм адміністративно-правового забезпечення, що, можливо, і позначається на їх правовій регламентації, яка у переважній більшості випадків носить загальний або суто формальний характер. На нашу думку, це досить загрозлива тенденція, яка відкриває шлях до свавілля з боку суб'єктів адміністративно-правового забезпечення права на свободу інтелектуальної діяльності в системі управління доброчесністю публічних посадових осіб.

Вирішення завдань адміністративно-правового забезпечення захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади здійснюється відповідними суб'єктами шляхом використання відповідних методів впливу. Серед різноманітних методів, які використовуються у процесі діяльності з адміністративно-правового забезпечення, виділяють, перш за все, методи переконання та примусу, які застосовуються у будь-якому виді публічної діяльності [3, с. 154].

Даючи більш детальну характеристику зазначеним методам адміністративно-правового захисту, відмітимо, що сутність методу переконання полягає у тому, що об'єкти адміністративно-правового забезпечення захисту права на свободу інтелектуальної діяльності

людини з боку публічних органів влади мають додержуватись певних вимог внаслідок їх внутрішнього визнання, а не через сліпе підкорення велінням влади. Переконання визначається як система заходів правового і організаційного характеру, які проводяться державними органами, що виявляється у здійсненні виховних, роз'яснювальних та заохочувальних методів, спрямованих на формування у громадян розуміння необхідності чіткого виконання законів та інших нормативних актів [4, с. 4-5]. Особливе значення мають набути правові форми переконання, тобто заходи, які закріплюються в нормах права. Однак, аналіз чинного нормативного масиву, що питанням правової пропаганди приділяється не належна увага. Держава не приділяє належної уваги питанням розповсюдження інформації по відношенню до програм і механізмів, покликаних забезпечувати розвиток у сфері високотехнологічних розробок і втілення результатів інтелектуальної творчої діяльності в економічний обіг.

Поряд з переконанням у практиці діяльності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади досить широко використовується і державний примус, який характеризується тим, що цей метод державного впливу є допоміжним, здійснюється на підставі переконання і тільки після застосування переконання [5, с. 251]. Його особливість полягає в тому, що він застосовується до осіб, які вже вчинили дії, пов'язані з порушенням прав інтелектуальної власності. Отже, державний примус – це метод впливу держави на свідомість і поведінку осіб, що допускають протиправні вчинки. Цей інститут виявляється у застосуванні встановлених правовими нормами заходів впливу морального, майнового та іншого характеру, які мають на меті попередження правопорушень, покарання та виховання правопорушників.

В юридичній літературі зазвичай визначають чотири основних види державного примусу – кримінально-правовий, цивільно-правовий, адміністративно-правовий, дисциплінарно-правовий. Усі зазначені різновиди примусу розрізняються залежно від того, якою галуззю права регулюються підстави і порядок застосування його заходів. Останнє характерно, зокрема, для заходів адміністративного примусу, якими охороняються найрізноманітніші суспільні відносини, які виникають в сфері публічного управління, зрозуміло і ті, що пов'язані з дотриманням встановленого законодавством режиму володіння, користування та розпорядження правами інтелектуальної власності.

Отже, механізм реалізації адміністративно-правового забезпечення захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади охоплює цілісний комплекс адміністративно-правових засобів, які спрямовані на врегулювання відносин у

відповідній сфері та охорони і задоволення інтересів творців суб'єктами адміністративно-правового забезпечення. Під формами адміністративно-правового забезпечення захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади слід розуміти зовнішньо виражену діяльність відповідних суб'єктів, яка здійснюється останніми в межах їх компетенції і спрямована на виконання покладених на них завдань у даній сфері. Уся сукупність форм адміністративно-правового забезпечення захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади поділяється на дві основні групи – правові та організаційні. Специфіку ж діяльності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади відображає сукупність методів, що застосовуються для її здійснення – методи переконання та примусу.

Література:

1. Овчарук С. С. До питання адміністративно-правового забезпечення інноваційного науково-технологічного розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Юридичні науки.* 2020. № 8. С. 13-18.
2. Процес модернізації системи державного управління : конституційний, адміністративний та фінансовий аспекти : монографія / Березовська С. В. та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. С. Нестеренко. Одеса : Гельветика, 2017. 527 с.
3. Бойко О. В., Воронкова В. Г., Фурсін О. О. Концептуальна парадигма публічного управління та адміністрування : теоретико-методологічні засади. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії.* 2017. Вип. 70. С. 151-163.
4. Гриценко І. С. Переконання як метод державного управління та його дослідження у науці адміністративного права : деякі історичні аспекти. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки.* 2010. Вип. 82. С. 4-6.
5. Дембіцька С. Л. Державний та адміністративний примус: загальнотеоретичні поняття та ознаки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* 2016. № 845. С. 250-256.